Kalkulacja okoliczności politycznych.

KALKULACYA

OKOLICZNOŚCI POLITYCZNYCH

Z POBUDKAMI GORLIWOSCI OBYWATELSKIEY.

Ciało fizyczne Człowieka naybliźſzym ieſt obrazem politycznego ciała Narodu. Niemaſz ſmutnieyſzego Człowiekowi ſtanu, nad ten, kiedy wygurowana choroba targa wſzyſtkie ſiły iego, i na uſtawicznych bolach przeſilaiąc ſię, między ozdrowieniem a śmiercią nadzieię zewieſza. Toż ſamo cierpi wzrzuſzony z pierwſzych zaſad ſwoich rząd Kraiowy, a naykrytycznieyſzy ieſt ten termin, w którym Narod wolny przez wſzyſtkie ſkutki poſtronnych influencyi, ſkażonych obyczaiow, i zplątanego rządu przeſzedłſzy, ſtawa iuż u tego kreſu, gdzie albo imie i ieſteſtwo ſwoie utracać muſi, albo wolność porządną dzwignąć, i ſławę ſwoią wſkrzeſić powinien. Zkołatana Oyczyzno! między nadzieią, a boiaźnią ſtoiſz: Punkt, albo zguby, albo ratunku twego bliſki ieſt nader, a może ieſt i teraz. Wewnątrz zemdlona i zburzona ieſteś, zewnątrz zarazie i zniſzczeniu otworem ſtoiſz. Nie daway ſię uſypiać podchlebnym wrażeniom, iakobyś po ugaſzonych domowych zamieſzkach, po rozebranych Krainach twoich, i po wprowadzonych w rządzie przemianach, pozorem tylko wolnego Narodu Ciebie łudzących, iakobyś mówię, po tych wſzyſtkich twoich gwałtownych konwulſyach, ten dzieſiątek lat wniemaney ſpokoyności przepędzaiąc, zupełnego nabyła beśpieczeńſtwa. Poczytuy to raczey za ową groźną, morſką ciſze, która burzę poprzedza, albo za tę ciała i umyſłu rzyzwość, za którą tuż dla chorego oſtatni zgon naſtępuie. Nie rozumiey atoli, abym miał być z tych liczby, którzy dyſpenſuią ſiebie do rozpaczania o Rzeczypoſpolitey. Trzeba znać

nagłość

nagłość niebeśpieczeństwa, ażeby pory iedyney do ratunku nie uchybić: trzeba sobie naywiększą trudność wyobrażić, aby sposoby naydzielnieysze wynaleść i obrać. Uważna boiaźń iest Matką pilney ostróżności, a bez tey nikt Ciebie uleczyć i poratować nie zdoła. Jeżeli wszystkie utrapienia twoie, naysmutnieyszą dla Ciebie staią się wieszczbą, masz z drugiey strony czym smutek cieszyć, i nadzieię ożywiać. Przyszedł czas, w ktorym Synowi Twoi zrzucili z umysłow swoich podłą martwość, a w sercach dopuścili rozniecać się gorliwości naygorętszey. Niczym więcey nie brzmią, ani prywatne Synow Twoich społeczeństwa, ani Obywatelskie ich obrady, iak tylko sił Twoich pomnożeniem, i naydoskonalszym całey Ciebie uzdrowieniem. Ten to przykładny duch gorliwości, tak silną dla Ciebie otuchę przynosić powinien, iakiey winszować zwykli Lekarze, kiedy uyrzą, że siły przyrodzone przemagaią chorobę. Ten zaś nayważnieyszy z Lekarzow urząd Wam się dostał Współ Obywatele na Seym blisko następuiący od Narodu wybrani; Waszey przezorney wierności zlecona iest całość i zdrowie powszechney Narodu Matki; Imiona Wasze, w ogół następuiącego blisko Seymu zniesione, staią się składem powszechney ufności. Ucisku Kraiowe i niebeśpieczeństwa pospolite są tak powszechnie znane, iż kogokolwiekby Narod z pomiędzy siębie ku reprezentowaniu Rzeczypospolitey wybrał, zawszeby trafił na czułych i gorliwych Obywatelow; Waszym zaś wyborem chciał dogodzić rozciągleyszey ieszcze Publiczney potrzebie. My pozostaiący w Domach Bracia, wyprawuiemy Was iako tych, ktorzy z pomiędzy wszystkich gorliwych, iesteście przezornieysi, teraznieyszych Oyczyzny okoliczności znaiomsi, bliskiemu iey upadkowi zapobiedz umieiętnieysi. W rzeczy samey w takim Stanie Rzeczpospolitę ku ratowaniu obeymuiecie, iż iak ią pierwiey martwa bezczynność do aktualney przywiodła słabości, tak nic ią prędzey dzisiay o zgubę przyprawić nie może, nad samą zbyteczną, a mniey rozważną gorliwość. Zaślepiona rozpacz, i popędliwa gorliwość niczym się w skutkach swoich nie różnią. Dosyćby może było gorliwych chęci, gdyby chodziło o złamanie samych tylko wnętrznych między nami trudności; lecz gdzie potrzeba obce przeszkody usunąć, cudze zamiary, z własnemi zgodzić, siły sąsiedzkie ku szkodzie Naszey natężone do ocalenia naszego zwrócić; nie iestże to dziełem

samey

ſamey tylko nayzimnieyſzey rozwagi? a gorliwość, ani ſił, ani ſpoſobow nie kalkuluiąca, możeli do tego trafić zamiaru? Gwałtownym lekarſtwem truią ſię chorzy: zbyteczna chęć ratunku przyśpieſza zgubę. Z tąd też tuſzyć dobrze o Was, w Prawodawſtwo wprzężeni Bracia, możemy i powinniśmy, iż widziemy Was iednych doświadczeniem, drugich dóyrzałością wieku dobrze nauczonnych, iak w tym niebeśpiecznym czynieniu ważyć na ſzali pomoce z przeſzkodami, iak w ſamych ſobie naypierwiey uſkromić podnniety gorliwości popędliwey, iak potym rzeczy możne oddzielić od niepodobnych, iak nie zatrudnić obowiązkow dziſieyſzych iutrzeyſzemi, iak zyſkiwać z tey iedney tylko różnicy, że wſzyſcy nam zle życzą, a każdy w oddzielnym celu i ſpoſobie, iak nie obudzać zazdrości, nie popychać rozpaczy, nie natężać na ſiebie chciwości, iak uledz okolicznościom, iak zabeśpieczyć exyſtencyą, iak naſnować przynaymniey ku uſzczęśliwieniu Oyczyzny łatwość, ſłowem: iak odnieść zyſki z Patryotyzmu rozumną i zdrową polityką kierowanego. Tego wſzyſtkiego, że z oka nie ſpuścicie, wierzy cała powſzechność Kraiowa; Nim zaś do tego ogólney troſkliwości zaſpokoienia przyſtąpicie, dozwolcie przełożyć ſobie, iż i ozdoba i wygoda i porządek Domu od beśpieczeńſtwa ścian iego zalega, iż zewnątrz pierwiey ubeśpieczyć trwałość Oyczyzny ſwoiey macie, niżeli ią wewnętrzenemi ulepſzycie poprawami, iż iedyny ſpoſob ſkutecznie tym ſię zaprzątnąć, ten macie przed ſobą, abyście ſię pierwiey całkowicie zaięli kalkulacyą polityczną. A gdy Wy zacni Wſpół-Obywatele bierzecie, na ſiebie poſtać Lekarzow Oyczyzny: o to ſymptomata iey choroby, z nich kalkuluycie iakich potrzeba lekarſtw.

W JAKIM JEST STANIE RZECZPOSPOLITA NASZA, I CO W NIEY MOZEMY OBYWATELE?

Gdyby te kilka millionow ludzi, na kilku Wyſpach rozſadzić, lub na kilka Miaſt obronnych rozdzielić, możnaby obiecywać ſobie, iż uformowałoby ſię kilka Rzeczypoſpolitych wolnych, konſyderowanych, i konſerwacyi ſwoiey pewnych. Lecz Kray obſzerny, a otwarty, granice opaſane ſilnemi z ſobą emuluiącemi Monarchiami; Handel tego Kraiu przez Sąſiedzkie ręce przerznięty, żadnym

 zwią-

związkiem dalfze Potencye nie intereffuiący, fiły Woienne wewnętrznemu od fwywoli beśpieczeńftwu nie wyftarczaiące, rząd kraiowy przez wiele form przelewany, wfzyftkie fprężyny bez mocy zoftawaiący, Narod nakoniec cały zwykłą zdań ludzkich różnicą zniechęcony, według przyległości nawet Sąfiadow fkłonnościami, fwemi rozdzielony, a tak przez niesforność fwoią, ani doradzać fobie, ani obronić fię nie zdolny; wfzyftko to fmutny wyftawia obraz na zdziurawionym Okręcie w głąb przepaści ofiadaiących, a w zamiaft wfpólnego ratunku, z fobą zwaśnionych Zeglarzow. — Znamy to wfzyfcy, żeśmy niefzczęścia powfzechnego uczęftnicy, że bezbronna Oyczyzna nafza ftaie fię Sąfiadom fwoim celem wzgardy, obiektem chciwości, i zamiarem wfzelkiego rodzaiu uzurpacyi. Jeftże iaki fpofob w ręku nafzych z tego fię wydobyć? zgadzaiąc fię nad blifkim upadkiem nafzym, zgodziemyż fię nad fpofobami ratunku? Mamyż tak prędkie łatwości uzbroienia fię i poftawienia fiebie w obronney file, iak blifkie i prędkie ma fpofoby obca moc nafzą chęć znifzczyć, i popędliwą gorliwość nafzą porwać za inftrument zguby nafzey? Podatki poftanowić, i z ich poboru Woyfko pomnożyć i podnieść, byłoby pewnie rzeczą tak łatwą, iak ieft potrzebną, gdyby nikogo koło nas nie było, któryby nafzym umocnieniem widział przecięte wfzyftkie widoki fwoiego powiękfzenia. Wcześnie trzeba, ażebyśmy fobie za nie omylną prawdę wyftawili, że nietylko wolny narod, ale nawet nayfamowładnieyfze mocarftwo ocaleć długo nie może, fkoroby fię na właſne fiły fpuściwfzy, wfzelkich zaniechało związkow. Znikneła iuż z oczu nafzych ta zawodna Oycow, lub Dziadow nafzych maxyma, iż Polfka nie rządem ftoiąc, naylepfzym ma całości fwoiey ftróżem zazdrość między Sąfiadami wzaiemną. Jeżeli cudze przypadki fą dobremi Miftrzami, iakżeż nie maią właſne nafze, a iefzcze tak nie dawne, hamować zbyteczną ufność nafzą, i przez roftropne podeyrzenie do pilney napędzać oftróżności? Jefteśże Polfki Narodzie mocnieyfzym teraz, niżeli byłeś, przed Rokiem 1775tym? Jefteśże albo właſnych fił pewnieyfzy, albo na związkach obcych lepiey ugruntowany? obroniłaż ciebie w ten czas owa mniemana między Sąfiadami zazdrość? nie ftałaż fię inftrumentem chciwości i polityki Sąfiedzkiey gorliwość twoia, i iey azardowne zapędy? Rozpatrzmy fię w okolicznościach dzifieyfzych, ieżeli nie tąż famą drogą obca polity-

polityka do przepaści nas prowadzi? Za wszystkim się ubiegaiąc niczego nie dostaiemy: Wszystko ratuiąc, wszystko zgubić możemy. Pomniy, że ratunek Twóy na tym iedynie leży, abyś rozsądnie obrał, co nagleyszego wyrywać, co dziś na okolicznościach wymusić, co na iutro szczęśliwsze zostawić, co sami teraz zbudować mamy, na co dla następcow materyały przygotuiemy.

CZEGO SIĘ POLSKA OD SĄSIADOW OBAWIAC POWINNA.

Jako żaden w szczegulności Człowiek bez żądania iakowego nie iest, tak każdy zbior Ludzi co zowiemy Narodem, ma przez naturę ustaw swoich rządowych pewny cel i duch do niego dążący. Ztąd idzie, iż wolne Narody niczym inszym troskliwości swoiey nie zaprzątaią, iak samą tylko własną konserwacyą. Duch zaś Narodow pod Samowładztwem będących iest, dążyć zawsze do powiększenia, się, do wyrownywania mocnieyszym, i do pochłonienia słabszych. Gdybyśmy będąc wolną Rzpltą, takiemiż na koło sąsiadami opasani byli moglibyśmy zapewnie przedłużyć naszę exiltencyą przez iednakowe w nas i sąsiadach naszych do własney tylko konserwacyi dążenie. Lecz kiedy los Narodow chciał nas mieć ieszcze resztą rodzaiu ludzkiego pod samowładztwo niepodbitą, opasani na koło Państwy Absolutnych Monarchow, nie powinniśmy przyimować żadnego wrażenia, iżby z nich ktory miał być nam przychylny w inszym sposobie, iak tylko stosownie do własnego dobra lub powiększenia. Mamy w Sąsiedztwie naszym Mocarstwo, którego same nawet Monarchie siłami od niego niższe lękaiąc się, aby exystencyą swoią zabeśpieczyli, wzaiemnym między sobą przymierzem przed oczema naszemi iednoczą się; nas zaś bez sił, bez przymierzow, same ślepe zaufanie usypia. Mamy drugiego Sąsiada, nad którego wzrostem nagłym wiek nasz zadziwiał się: niedocciągnął on iednak do tey miary, u którey stanąć Monarchie potrzebuią, ażeby od drugich własną nie tresunkową mocą beśpieczne były. Interessem więc iego koniecznym i nieustannym szukać, zkądby się pomnożył i przeciwnika dorównał. Niema on na około siebie nikogo nad nas łatwieyszego do nasycenia potrzeby swoiey, a boiaźń w tey mierze nasze tak niedawne usprawiedliwia doświadczenie. Ztykamy się z trzeciey strony z Monarchią w Europie naywięcey ziemi zaymuiącą: ludności tylko potrzebuie:

te: okolicznościami chyba tylko przymuſzona, ladowe Poſſeſſye ſwoie pomnożyć dopuſzcza. Z Nas wygodną dla ſiebie od inſzych Mocarſtw ma przegrodę; w rząd naſz wpływać, ieſt iey ſzczegulnieyſzym intereſſem; przeſzkadza ona uſtawicznie, aby ſię naſz Narod w ſilną nie przemienił Monarchią, albo cudze, aby nas pochłonąwſzy, ſtraſzliwemi iey nie zoſtały Sąſiadami. Mieſzać nas, wolność nie porządną utrzymywać, influencyą ſwoię różnemi ſpoſobami wzmocnić i utwierdzać, równie ią zaprząta i intereſſuie, iak i wygodną ſobie naſzę exyſtencyą przedłużać, i od obcych zaſłaniać uzurpacyi. Naylicznieyſzy Narod z czwartey do nas przypiera ſtrony. Naiechawſzy on nayokazalſze niegdyś Państwo, wpadł był wgnuśną oſpałość; lecz duch fanatyzmu i podbiiania Kraiow obudzi ſie w nim każdego czaſu, w którym ſię tylko poſtrzeże, że liczbie iego pomyślność odpowiada. Teraźnieyſze iego nawet dosyć uporne z dwóma naypotężnieyſzemi Mocarſtwy walki, mogą zoſtać tą ſmutną Epochą, która przyrodzone iego męſtwo poniewolnie z umieiętnością złączywſzy, nayſtraſznieyſzym go dla wſzyſtkich wyſtawi Sąſiadow. Woda nawalna zrywaiąca tamy czyliż naypierwiey w nayſłabſze nie wpada mieyſca? Jego do tych czas letarg, niech nas nie uſypia. Patrząc na te wſzyſtkie groźne okoliczności, a z nich kalkuluiąc wſzyſtkich Sąſiadow naſzych względem nas intereſſa, zważaiąc z drugiey ſtrony niewypowiedzianą bezbronność naſzą, czyliż możemy zamiaſt powolnych i politycznych zabiegow, mieć ſię do ślepych zapędow gorliwości? Tego tylko czekaią naturalni exyſtencyi naſzey Nieprzyiaciele; zdróżmy tylko z toru, który nam rozſądna uwaga i zdrowa polityka ukazuie, a naypewniey ratuiąc zgubiemy Oyczyznę.

JAKIE JEST NAGLEYSZE RZPLTEY NIEBESPIECZENSTWO; CZYI Z OBCYCH INTERESS NAYBLIZEY SIĘ ŁĄCZY Z RATUNKIEM NASZYM, I JAK GORLIWOSC NASZA CUDZYM ZAMIAROM POSŁUZYC MOZĘ?

Wſzyſtkie Republikańſkie Kraie pod dwoiaką zawſzę ſtały i ſtoią boiaźnią. Boiaźń wewnętrzna wyſtawuie im niebeśpieczeńſtwa z wygórowania iednych Obywatelow nad drugich, i wſzyſtko to im wyobraża, co tyle Narodow ſamych przez ſię pod iedynowładztwo doprowadziło. Boiaźń zewnętrzna nayſtraſznieyſzy ten dla nich widok wyſtawia, że ich niechęci, ich ſłaboſci, ich właſnego nieporządku

rządku

rządku (gdy iuż u ostatniego staną punktu) dostrzegłszy Monarchie pobliższy, lub ie na części dzielą, lub całkowicie pochłoną. Aż nadto wszyscy przekonani iesteśmy, mimo domowe niechęci i zawiści nasze, iż ani sami między sobą, Greckich Ostracyzmow niepotrzebuiemy, ani sąsiedzi nasi łup i plon własny w nas dla siebie gotuiąc i dochowuiąc, dopuściliby kiedy, iżby przemożnieyszy który współ Obywatel podbiwszy wolność Braterską, miał zostać dla nichże nawet strasznym. Większe i zawsze przytomne dla nas iest zewnętrzne niebespieczeństwo, a to iest, abyśmy się, albo ceną zgody między sąsiady naszemi nie zostali, albo profituiąc z narządzonego na ten koniec inszych Mocarstw między sobą osłabienia się, kto ieden szczęśliwego oszczędzenia mocy swoiey na to nie użył, aby nami nową swoię ufundował przewagą. Tu punkt waszey uwagi Polacy! tu cel iedyny waszey dzisieyszey rozstropności! Do pòki z tego niebespieczeństwa niewyidziecie, ani porządek wewnętrzny, ani doskonała independencya, ani Praw Kraiowych ostateczna poprawa mogą być obiektem waszego usiłowania; zostawać to wszystko żądzami tylko serc Waszych powinno, a umysły wasze Obywatelskie niech się przekonaią, iż radzić i urządzać Rzpltą nie wprzòdy można, i nie wprzódy nawet według zdrowey polityki godzi się, aż pierwiey existencya czyli iestestwo iey same zpod tak wielkiego niebespieczeństwa wysunione będzie. Kto z Obcych do tego nas w tym czasie podbudzać i zachęcać będzie, sam nas ostrzeże, iż na samą exystencyą naszę zasadzki czyni. Wszystkie w tey mierze ofiary i wszystkie tym niewczesnym ratunkom pomoce poczytuymy za owego pod Troią zostawionego Konia Stracisz Prawo nieszczęśliwa Oyczyzno do ubolewania nawet nad upadkiem twoim, kiedy tak prętko zapomniawszy, iakiemi sposobami w utratę tylu wspòł Synow twoich wciągniona byłaś, zdawać się będziesz na to utracać w sidłach skrzydła twoie, abyś w tychże samych potym szyię uwięziła. Zkonfrontuymy tylko dzisieysze nas otaczaiące okoliczności, z temi, które poprzedzały i wciągneły świeży Rozdział Kraiow naszych. Gorliwość, z którą Polacy uczuli skutki Influencyi obcey w rządzie swoim kraiowym, urosła była do tego punktu, iż się partykularni Obywatele mieli poiedynczo do broni, gorliwsi woiować odważyli się, rostropnieysi milcząc sukcessu im życzyli. Chwaliliśmy wszyscy ten skutek gorliwości, i Sąsiad iey nie ganił, bo ią sobie za instrument przyszłych wyrobkow

zamie-

zamierzył. Czyliż iey różnemi ſpoſobami nie podniecano? czyliż mimo Alliantſkie obowiązki rozmaicie iey nie pobłażano? czyliż ſchronienia nie były wolne? czyliż ambycya rożnych obcych Xiążąt nie była podburzoną do tego, aby podſycała taiemnie, mnożyła fakcye, i broń w ręku niekalkuiących Patryotow dłużey utrzymywała? Nami nas zawoiowano. Do poty naſzę gorliwość chwalono i podburzano, aż póki niedoſtrzeżono tego fatalnego ſkutku, iż potencya zpod influencyi którey wybiialiśmy ſię, ſprzykrzyła ſobię ſtraty woienne, i diwerſye przez nas czynione. Na ten czas zręczny i dobrze kalkuluiący Polityk obrał iedyną porę otrzymać to na niey przez potrzebę pokoiu, czegoby w inſzym czaſie nigdy wymodz nie zdołał na intereſſie, który ona w exyſtencyi i całości naſzey zakładać ſobie muſi. Jeſzcze ią z reſzty ſił wyzutą nie widział, i ieſzcze drugiego wſpół Sąſiada naſzego znał być z ogromnych ſił ſwoich maiącym Prawo do ſpólnego zdobyczy podziału. Nic przeto więcey ani na ſłabości iednego wymuſić, ani od równey drugiego chciwości wyłączyć, a razem od obu wytargować nie mogł, iak tylko ſpołeczne własności naſzych zagarnienie. Te były owoce Patryotyzmu na ślepym loſie zaſadzonego, gorſze ieſzcze być mogą dziſiay, ieżeli gorliwość naſza od kalkulacyi Polityczney w bok nas unieſie. Wſzyſcy w oguł Sąſiedzi naſi żwawą i odległą zatrudnili ſię woyną; ieden tylko dochowuie w nic niewmieſzane ſiły ſwoie; większego ieſzcze inſzych między ſobą oſłabienia doczekuie; chęci ani intereſſu powiękſzenia ſię ſtracić nie mogł; a my Polacy poſtępkow naſzych oſtróżnością kierować nie mamy? Możemyż ſię tego dopuścić, ażebyśmy w tym czaſie, kiedy naygroźnieyſzą ieſt dla nas obcey polityki doyrzałość przez zapędy nieuważney gorliwości naſzey, ſtawali ſię narzędziem właſney zguby. O to pozwolmy na moment, że popędliwa gorliwość wyrugowała w nas wſzyſtkie względy zbawienney polityki, o to pódźmy za pobudkami tey niechęci i zawziętości, którą w nas zaſzczepiły influencye Potencyi wrząd naſz mieſzaiącey ſię, o to nie daymy na to żadnego baczenia, że ona ſłabości tylko naſzey żąda, nie zaś zaginienia, i że exyſtencya naſza naymocniey ią i iedynie intereſſuie: o to udawſzy ſię za partykularną niechęcią, i za podnietami ukrytych ieſteſtwa naſzego Nieprzyiacioł, odmówmy teyże potencyi wſzyſtko to, co ona ku ſpólnemu ſwemu z naſzym intereſſowi doradzać będzie, odrzućmy wſzyſtkie te ſpoſoby, które ona

na

na wſparcie konſerwacyi naſzey podawać może; o to na oſtatek wſzyſtkie inne niebeśpieczeńſtwa zą mniey groźne poczytawſzy, obroćmy ſię całkowicie do okazania iey iak głęboko pamięć oſobiſtych krzywd i napaſtowaney independencyi naſzey w ſerca wrażona poruſza nas i podburza: Coż na ten czas przednią wielorakiemi aktualnie zatrudnioną woynami do przedſięwzięcia zoſtanie? odrzecze ſię ona pożytkow na dal konſerwącyi naſzey ſobie zamierzonych, a gniew do nas, i chęć wyplątania ſię z wojen uprzykrzonych podyktuią iey pewnie, iż albo ſama ofiarę z nas drugim uczyni, albo proponowaną ſobie bez dawnieyſzego wſtrętu ochoczo przyimie. Nic nas iuż dawno od ogulnego zagarnienia nie broni, iak tylko przeczone do tych czas cudze na to zezwolenie. Wiedzmy nieſzczęśliwi, iż targ uſtawiczny toczy ſię o nas, ale nie z nami. O Polacy! ieżeli ta widoczność was nie obudza, ieżeli te niebeśpieczeńſtwa gorliwości waſzey pod rząd uwadze nie podaią, iuż muſieliście ſtanąć u tego terminu, w ktorym los naytrwalſze Narody koleią zagubia.

SUMMA RZECZY.

Mężowie w krotce rozwinąć maiący święty Waſz Charakter Prawodawczy, dalekość Waſza od przeſądow zbliżyła iuż Wąſ zapewnie do głębſzych ieſzcze nad tym wſzyſtkim własnych reflexyi, i nie czym innym rozmyſł Waſz zaprzątneła. Zebraliśmy wſzyſtkie niebeśpieczeńſtwa i poſtawiliśmy ie przed ſobą: zbierzmyż teraz w iedno wſzyſtko to, co okoliczności aż do tey pory ziawione możnym i koniecznym do uczynienia ukazuią. Trzy ſą naynagleyſze obowiązki przed wami, z ktorych każdy ieden drugiego za ſobą wciąga, dwoch pierwſzych ſkutkiem i konſekwencyą ieſt trzeci. Daycie im całą uwagę. Siły woienne w celu konſerwacyi ſwoiey pomnożyć, to ieſt pierwſzy; w tymże iedynie celu związek z Sąſiadem w Exyſtencyi naſzey intereſs ſwoy maiącym uczynić, to ieſt drugi; Konſideracyą Narodową u tegoż ſamego i u inſzych podwyżſzyć, to ieſt trzeci. Pomniicie przebog! iż kiedybyście ſiły Kraiowe powiękſzaiąc i związek polityczny formuiąc, a oboie to nie w dalſzym, iak tylko właſney konſerwacyi zamierze przedſiębiorąc, kiedybyście mowię, obaczyli z ktorey ſtrony obcey,

B lub

lub wyraźny odpor, lub naſzemiż właſnemi niezgodami naſnowane przeſzkody, ſłużyć to Wam powinno będzie za probierſki kamień do poznania ſię na iſtotnym Exyſtencyi Waſzey nieprzyiacielu. Daleko ieſzcze do tego Kraiowi Naſzemu, aby Maiątek ogólny wyſtarczał do podnieſienia ſił woiennych tak wielkich, iżby Rzeczpoſpolita właſną mocą od wſzyſtkich obcych zamachow obronić ſię zdolną być mogła. Takowych ſił właſnych nie doſtatek przez nic inſzego nadſtawiony być nie może, iak przez rozſądny związek z ſiłami do konſerwacyi naſzey intereſſowanemi. Ta ieſt iedyna prezerwatywa, którą od tylu wiekow nayzdrowſza polityka dla ſłabſzych Kraiow wynalazła i nią całość ich utrzymuie. Spuſzczać ſię zaś całkowicie na obronę tey Potencyi, którą Exyſtencya naſza intereſſuie, ieſt to nietylko dependować od wſzyſtkich, iakie ią ſamą zaſkoczą okoliczności, lecz nawet ieſt to przynoſić iey uprzykrzenie, a ſobie od niey wzgardę. Toć to podobno było zródłem to tych czas wſzyſtkich owych przykrości, które nas przeciwko iey tak mocno roziątrzyły. Gdy ona ſzacuie w nas obſzerną lokalną przegrodę ſwoię od inſzych mocarſtw, zniża ten ſzacunek, i daie nam przykro to uczuć w każdym razie, kiedy w negocyacyach z ſobą, namani wiadomych przymuſzoną być widzi ſię czynić z ſiebie rozmaite ofiary, i całą ſiebie wyſtawiać dla ſamego tylko nas w całości zachowania, a to wſzyſtko bez żadnego z nas ſamych do obrony właſney uczęſtnictwa. Lecz kiedy przeſtaiąc być cudzym ciężarem, ſtaniemy ſię iſtotnemi właſney całości ſtróżami, kiedy pomnożone Woyſko naſze będzie zdolne choć pierwſze cudze wſtrzywywać zapędy, i kiedy związek naſz przeświadczy ſprzymierzoną tę Potencyą, iż zaymuiąc ſię ſami właſną obroną, pomocy tylko iey potrzebować będziemy, na ten czas zyſzczemy u niey konſyderacyą i przez użytecznośc ſpólną, i przez ſłuſzny u niey wnioſek, aby ſię w czaſie drudzy o przymierze znami nieubiegali, i my ſami abyśmy w odmianie związku więkſzey dla ſiebie nie upatrzyli wygody.

Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.